

Članek 3/2022

IZPLAČILO DENARNEGA NADOMESTILA DELAVCU ZA NEIZKORIŠČENI LETNI DOPUST

Letni dopust – se mu delavec lahko odpove?

Pravica do plačanega letnega dopusta je ena temeljnih pravic delavca iz delovnega razmerja in se ji delavec ne more odpovedati. 164. člen Zakona o delovnih razmerjih določa, da je izjava, s katero bi se delavec odpovedal pravici do letnega dopusta, neveljavna. Delavec se torej pravici do letnega dopusta ne more prostovoljno odpovedati niti z enostransko izjavo niti s sporazumom o odpovedi pravici do letnega dopusta.

Kdaj je delavec upravičen do denarnega nadomestila za neizkoriščeni letni dopust?

Denarno nadomestilo, ki ga delavec prejme iz naslova neizrabljene pravice do letnega dopusta, je v Zakonu o delovnih razmerjih zelo skromno opredeljeno. 164. člen prej navedenega zakona določa, da je neveljaven tudi sporazum, s katerim bi se delavec in delodajalec dogovorila o denarnem nadomestilu za neizrabljeni letni dopust, razen ob prenehanju delovnega razmerja. Zaradi varstva delavca kot šibkejše stranke je zakonodajalec določil najstrožjo pravno posledico - neveljavnost (ničnost) takšnega sporazuma.

Namen takšne določbe je zagotavljati letni dopust, ki je v prvi vrsti namenjen dejanskemu počitku, rekreaciji in izvajanju družinskih obveznosti delavca. Od letnega dopusta delavca pa ima tudi delodajalec korist v tem, da delavec pride po dopustu spočit z novimi močmi in zmožnostmi za delo, s čimer se zmanjšuje možnost nesreče pri delu ter nastanka poklicnih bolezni. Zato je pomembno, da letni dopust delavec izrabi. In ravno zato obstaja prepoved denarnega nadomestila za neizkoriščeni letni dopust.

Letnega dopusta **praviloma ni mogoče nadomestiti** z denarnim nadomestilom, s čimer bi se sicer lahko obšla pravila glede letnega dopusta, vsled česar bi letni dopust lahko postal razvrednoten. Tako **je** denarno nadomestilo za neizrabljeni letni dopust **zgolj izjema in sicer le v primeru, ko delavcu preneha delovno razmerje pri delodajalcu in mu pred iztekom delovnega razmerja ni več mogoče zagotoviti izrabe letnega dopusta**, do katerega je upravičen.

Pogoji

Kljub temu, da delavec do prenehanja delovnega razmerja ni izkoristil letnega dopusta, pa ni nujno, da je upravičen do denarnega nadomestila za neizkoriščeni letni dopust. Takšen primer je npr. kadar delavec izrabe letnega dopusta niti ne zahteva, obstoj nepredvidljivega vzroka za to ni ugotovljen, razlogi za neizrabo letnega dopusta pa niso na delodajalčevi strani. V tem primeru delavec izgubi pravico do letnega dopusta oz. do nadomestila za neizrabljen dopust.

Ali je delavec upravičen do denarnega nadomestila za neizrabljeni letni dopust ali ne, se presoja v vsakem posameznem primeru posebej glede na konkretne okoliščine.

Zakon o delovnih razmerjih ne predvideva podrobnejših meril. Glede na sodno prakso velja, da je delavec upravičen do denarnega nadomestila za neizkoriščeni letni dopust **ob prenehanju delovnega razmerja**, pod pogojem:

- če mu delodajalec v času trajanja delovnega razmerja ni omogočil izrabe letnega dopusta,
- če zaradi objektivnih razlogov (npr. bolniška odsotnost) ni mogel izrabiti svojega letnega dopusta do izteka pogodbe o zaposlitvi in tudi ni mogel predvideti vzroka, zaradi katerega ni mogel izrabiti svojega letnega dopusta.

Nadomestilo za neizkoriščeni letni dopust je po novejši sodni praksi Sodišča Evropske Unije, čigar sodna praksa je za slovenska sodišča obvezujoča, potrebno izplačati **tudi v primeru smrti delavca**. V skladu s pravom Evropske unije pravica delavca do plačanega letnega dopusta z njegovo smrtjo ne ugasne, kar pomeni, da lahko za neizkoriščeni letni dopust pokojnika dediči zahtevajo denarno nadomestilo. Tudi če nacionalno pravo tako možnost izključuje se bodo lahko dediči v razmerju do delodajalcev sklicevali neposredno na pravo Evropske unije.

Višina nadomestila za neizrabljeni letni dopust

Zakon o delovnih razmerjih podrobneje ne določa v kakšni višini delavcu pripada nadomestilo za neizrabljeni letni dopust.

Po sodni praksi je primerno denarno nadomestilo izračunano v višini nadomestila plače, ki bi ga delavec prejel, če bi letni dopust med trajanjem delovnega razmerja dejansko izrabil. Od dogovorjenega zneska se obračunajo prispevki za socialno varnost in davek od osebnih prejemkov.

21. 12. 2022

*Nina Merica, svetovalka
SPOT svetovanje Pomurje (Razvojni center Murska Sobota)*

Projekt »SPOT svetovanje POMURJE 2018-2022 «
Projekt je sofinanciran s pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter SPIRIT Slovenija, javna agencija